

Aug 30

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie urządzenia w zachodniej części kraju
targowicy na bydło opasowe.

Wysoki Sejmie!

W przedłożonym sprawozdaniu z czynności Dep. III., Wydział krajowy zazna-
czył już po krótko (str. 20 i 21), jakie przedsięwziął starania celem uczynienia zadość
poleceniu Wysokiego Sejmu, w sprawie zbadania warunków dotyczących urządzenia
targowicy na bydło opasowe w zachodniej części kraju.

Wspomnieliśmy tam o obradach ankiety specjalnie w tym celu zwołanej przez
Wydział krajowy i podaliśmy zarazem wnioski, do jakich doszła w tym przedmiocie
Sekcja stała krajowej Komisji rolniczej.

We właściwym toku ważniejszych spraw rolniczych przedłożoną została ta
sprawa w sprawozdaniu sekcji stałej, pełnej komisji dla spraw rolniczych, a wyniki
jej obrad, uważa Wydział krajowy za obowiązek przedłożyć Wysokiemu Sejmowi,
uzupełniając niniejszem sprawozdanie z czynności Dep. III., sięgające pod koniec
listopada b. r.

Stanowisko swoje w tym przedmiocie, opierając się na licznych wskazówkach,
dostarczonych Wydziałowi krajowego przez fachowe grona, które nie jednokrotnie
miały sposobność wyrazić zapatrywania swoje podczas debat przeprowadzonych nad
projektowem urządzeniem takiej targowicy.

Pełna Komisja dla spraw rolniczych przyjęła za podstawę swych obrad wnioski
sekcji stałej, opiewające:

1. Starać się o utworzenie takiej targowicy, któraby z zakładem rzeźnianym
połączona była jak najściślej.

2. Uważając Oświęcim jako miejscowość nieodpowiednią, Komisja jest zdania,
że targowica taka mogłaby powstać w Krakowie lub Podgórzu, względnie w najbliż-
szej okolicy tych miast; przyczem założenie targowicy w Krakowie z jednej strony
niepowinno wykluczać istniejącego już zakładu konficyjnego dla nierogacizny,
a z drugiej strony mająca powstać targowica na bydło, powinna być założona w ta-
kiem oddaleniu od zakładu konficyjnego, aby nie była narażoną na następstwa, jakie
w myśl przepisów policyjno-weterynaryjnych, pociąga za sobą wybuchnięcie zarazy.

3. Konsorcjum przystępującemu, do założenia takiej targowicy, powinien fundusz w ten sposób przyjąć z materialną pomocą, iż mu zagwarantuje najdłużej na przeciąg 12 lat jedynie oprocentowanie kapitału 200.000 zł. w stosunku 5 od sta rocznie tem wyraźnym zastrzeżeniem, że przy zestawieniu rocznych dochodów przedsiębiorstwa, procent od kapitału ponad dwakroć sto tysięcy zł. włożonego w to przedsiębiorstwo, nie może obciążać rachunku.

4. Zanim targowica służyć zacznie produkcji krajowej, należałoby ustanowić we Wiedniu na tamtejszej targowicy posadę krajowego weterynarza, którego zadaniem byłoby przestrzegać interesów eksportu krajowego.

Szczegółowo przeprowadzona dyskusya nad powyższymi wnioskami, wykazała w głównych zasadach projektu, zgodność zapatrywania Pełnej komisji z Sekcją stałą. Mianowicie jednomyślnie postanowiono doradzać Wydziałowi krajowemu, iżby dążył usilnie do utworzenia targowicy połączonej z zakładem rzeźnianym i to przede wszystkim w Podgórzu, a następnie dopiero w Krakowie. Założeniem takiej targowicy nie powinien się zająć ani Wydział krajowy ani też gminy, lecz jedynie tylko pewne prywatne konsorcjum, które mogłoby się opierać o jakąś finansową instytucję. Konsorcjum takiemu musiałby jednak fundusz krajowy udzielić materialnej pomocy, któraby w początkowym okresie zdolną była do pewnego stopnia zapewnić rentowność przedsiębiorstwa. Oznaczenie definitywne kwoty, jaką ma się kraj przyrzyczyć w tym celu, wywołało dłuższą dyskusję; ostatecznie powzięto w Komisji uchwałę doradzać Wydziałowi krajowemu, aby powstającemu konsorcjum dla założenia targowicy przyznana być mogła z funduszu krajowego roczna subwencya do wysokości 10.000 zł. na przeciąg lat dziesięciu.

Pełna komisya uchwalając ten wniosek, wychodziła z założenia, że koszta urządzenia targowicy wraz z wybudowaniem rzeźni nie powinny wymagać większego wkładu jak 200.000 zł.; albowiem do pewnego stopnia byłoby nawet wskazaniem, ażeby przedsiębiorstwo takie nie było zbyt kosztownie urządzone, raczej nawet prymitywnie i z materiałów łatwo dających się przenosić, przez wzgląd na mogącą zajść potrzebę przeniesienia targowicy na inne miejsce z powodu wybuchnięcia zarazy. Dla targowicy w ten sposób urządzonej roczna subwencya 10.000 zł. byłaby najzupełniej wystarczająca.

Wreszcie komisya odnośnie do wniosku 4-go, wyraziła zdanie, iż utworzenie posady krajowego weterynarza na targowicy wiedeńskiej nie przyniosłoby znaczniejszych korzyści eksportowi krajowemu, gdyż próby robione już w tym kierunku wykazały, że weterynarz taki pomimo najlepszych chęci, interesowanym stronom nie wielkie może oddawać usługi, mając ze zbyt wielkimi przeciwnościami do czynienia.

Tym sposobem zebrawszy opinie komisji rolniczych i znanych producentów bydła opasowego w kraju, Wydział krajowy spełnił pierwszą część polecenia włożonego nań uchwałą Wysokiego Sejmu. Jednocześnie jednak powyższa uchwała upoważniała nas do postawienia wniosków w tej sprawie. Wydział krajowy na sesji z dnia 14. grudnia postanowił na najbliższą sesję Sejmową przedłożyć tylko niniejsze sprawozdanie, streszczające najgłówniejsze wyniki dochodzeń przedsięwziętych w tym kierunku, nie stawiając natomiast ze swej strony żadnych jeszcze konkretnych wniosków, gdyż materiał zebrany dotychczas, jakkolwiek utwierdził nas w zasadniczym punkcie potrzeby założenia targowicy na byłdo w zachodniej części kraju, okazał się nie wystarczającym jeszcze do tego, aby na podstawie tej można było w końcowym wniosku wstawić wysokość subwencji krajowej, potrzebnej na urzeczywistnienie podobnego przedsiębiorstwa.

Wprawdzie komisye rolnicze w przybliżeniu podawały koszta założenia targowicy wraz z rzezalnią na kwotę 200.000 złr. i w stosunku do tego wkładu proponowały roczną subwencję w wysokości 10.000 zł., jednakże powyższe podawania nie były oparte na żadnych obliczeniach i skutkiem tego nie mogły jeszcze upoważnić Wydziału krajowego do postawienia konkretnego wniosku. Prawdopodobnie przy bliższych dochodzeniach kwota 200.000 zł. okazałaby się niewystarczającą dla założenia takiego przedsiębiorstwa; tem bardziej, że jakkolwiek targowica połączona przytem z rzezalnią, może niekoniecznie być urządzoną wykwintnie, ale musi jednak posiadać te wszystkie dogodności, jakich producenci dziś żądają od podobnych zakładów i korzystać z tych ulepszeń, jakie już są gdzieindziej zaprowadzone. Jeżeliby się nawet udało urządzić najprymitywniej przenośną targowicę, to o wiele już trudniej byłoby z rzezalnią połączoną z nią ściśle.

Do wysokości kosztów założenia targowicy dojszyby można było tylko na podstawie specjalnie przedsięwziętych obliczeń, Wydział krajowy nie uznał jednakże w tym wypadku tej drogi za wskazaną do oznaczenia wysokości subwencji, gdyż to należeć już powinno do zakresu czynności zawiązującego się konsorcjum. a pertraktacye z niem dałyby dopiero możność bliższego oznaczenia kwoty subwencyjnej. Dotychczas nie udało się pozyskać jakiegokolwiek Towarzystwa do urządzeń targowicy, jakkolwiek poruszenie tego projektu doszło już do publicznej wiadomości, Sądzimy, iż jeżeliby Wysoki Sejm skłonił się w zasadzie do subwencyonowania takiego przedsiębiorstwa, znajdą się może w ciągu roku przyszłego interesowane strony, które zwrócą się do nas, przedkładając warunki, na jakich byłyby gotowe podjąć się tego przedsięwzięcia, a wówczas i Wydział krajowy będzie w możności wystąpić przed Wysokim Sejmem z odpowiednim wnioskiem.

Na razie ograniczamy się do wniosku:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje do wiadomości niniejsze sprawozdanie Wydziału krajowego.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 14, grudnia 1897.

Marszałek krajowy:

S. Badeni w. r.

Sprawozdawca:

Edward Jędrzejowicz w. r.

Członek Wyd. kraj.

